

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra ruského jazyka a literatury

Bakalářská práce

Gogolův Revizor a jeho filmové adaptace

Vypracovala: Pavla Kadlecová
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice 2015

Pavla Kadlecová

.....

Poděkování

Mé poděkování patří doc. PaedDr. Zdeňce Matyušové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování práce věnovala.

Oddělení ruského jazyka a literatury
Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice

Gogolův Revizor a jeho filmové adaptace

Hlavním předmětem této bakalářské práce je snad nejznámější dílo Nikolaje Vasiljeviče Gogola Revizor. Cílem práce je přiblížení tématu čtenářům a srovnání knihy a československé filmové adaptace z roku 1933.

Práce je rozdělena na pět stěžejních kapitol. První z nich shrnuje základní momenty života a tvorbu autora. Druhá kapitola pojednává o jeho díle Revizor – popisuje jeho děj, postavy a jejich vlastnosti. Zároveň se zaměřuje na reakce tehdejší společnosti na tuto komedii. Třetí kapitola je věnována československému režisérovi a scénáristovi Martinovi Fričovi. Zabývá se jeho životem a zmiňuje se o jeho nejvýznamnější filmové tvorbě. Čtvrtá kapitola se zaměřuje především na uvedený film a jeho herecké obsazení. Mimo jiné pojednává o jednotlivých hereckých výkonech a srovnává filmovou adaptaci s literární předlohou. Pátá kapitola obsahuje chronologický seznam dalších světových filmových adaptací Revizora.

Součástí této bakalářské práce jsou dokumentární přílohy.

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph. D.

Department of Russian Language and Literature Pedagogical Faculty
University of South Bohemia, České Budějovice

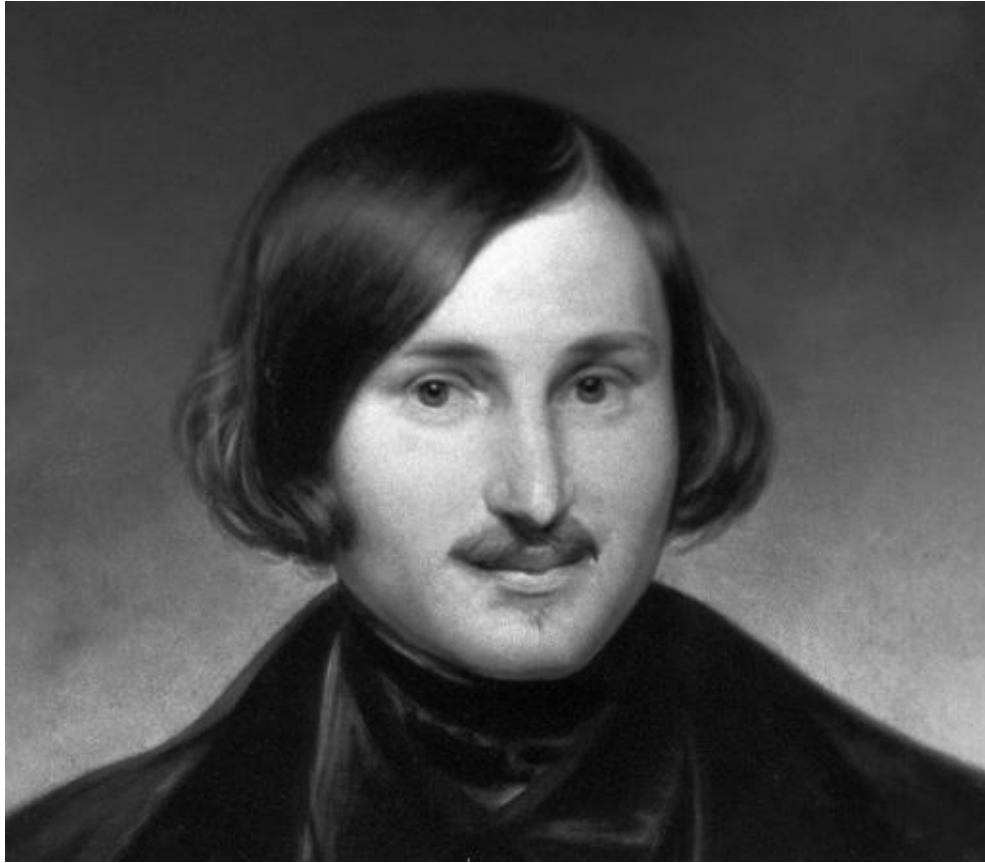
Gogol's Government Inspector and its Film and Stage Adaptations

The main topic of this Bachelor's thesis is the best known work of Nikolaj Vasiljevič Gogol, which is called The Government Inspector. The aim of the thesis is to introduce the topic to readers and to compare a book and Czechoslovakian film adaptation of 1933.

The work is divided into five parts. The first one summarizes basic moments of author's life and creation. The second part deals with a work. It describes a story and characters and their qualities. At the same time it is focused on reactions of then society to the book. The third part of the Bachelor's thesis is devoted to Czechoslovakian director and script writer Martin Frič. It deals with his life and mentions the most important film production. The fourth part is focused primarily on the film and its casts. Besides other things, it deals with performance and it compares the film adaptation and the book. The fifth part includes chronological list of other world film adaptation of The Government Inspector.

This Bachelor's thesis includes documenty enclosure.

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

«Чему смеетесь? Над собою смеетесь!»

(Н. В. Гоголь)

Úvod

Drama *Revizor* je jedním z nejdůležitějších děl ruského dramatika a prozaika N. V. Gogola. Řadí se mezi nejlepší díla světové dramatické literatury a jeho námět neztrácí svou aktuálnost ani po více než sto sedmdesáti letech. Spisovatel svou hrou odhaluje poměry ve společnosti, zkaženou morálku, korupci, podezřívavost a lidskou hloupost, tím se stává dílo nadčasovou kritikou.

Revizor měl svou premiéru v roce 1836 v Petrohradě a způsobil do té doby nevídané ohlasy. Mladí lidé, studenti a pokrokoví literární kritici byli nadšeni, Gogol byl jediný, kdo si dovolil zkritizovat poměry v Rusku včetně autoritářského režimu cara Mikuláše I. Svým dílem nastavil zrcadlo všem lidem, kteří byli zkažení stejně jako měšťané ve hře. To byl také důvod, proč se stal terčem útoků a kritiky vyšších vrstev společnosti. Brzy Gogol zjistil, že není jednoduché říkat pravdu o lidech, kteří vládou v jeho zemi. Rusko se v podstatě rozdělilo na dva tábory. Na ty, kteří ho milovali za jeho odvahu a upřímnost a na ty, kteří ho nenáviděli za jeho troufalost.

Revizor byl v Moskvě i v Petrohradě vyprodán na dlouhé měsíce dopředu, byl něčím novým, neobvyklým a mimořádným.

Tématem bakalářské práce je Gogolův *Revizor* a jeho filmové adaptace. Právě toto drama je stěžejním bodem mé práce, která bude zpracována na základě vlastní četby. Zaměříme se především na děj knihy, charakteristiku postav v českém i ruském jazyce, pokusíme se najít spojitosti děje dramatu se současností a v neposlední řadě popíšeme tehdejší reakce společnosti na knihu. Dále se v této práci zaměříme na osobnost N. V. Gogola - na jeho život, literární a umělecké pozadí a samozřejmě tvorbu.

Zásadní částí mé bakalářské práce bude srovnání knihy s českou filmovou adaptací z roku 1933 režiséra a scénáristy Martina Friče. V této kapitole se pokusíme o detailní rozbor společných rysů knižních postav a herců. Dále bude v práci uveden seznam hereckého obsazení filmu s bližší charakteristikou nejznámějších osobností - V. Buriana, J. Marvana a Z. Baldové. Klíčovou podkapitolou práce bude srovnání knihy a filmu, kde zmiňujeme konkrétní scény a pokusíme se zhodnotit výkony některých herců.

V neposlední řadě popisujeme život a tvorbu Martina Friče, významného prvorepublikového režiséra. A uvádíme chronologický seznam dalších českých i světových filmových adaptací Revizora.

1. Nikolaj Vasiljevič Gogol

Nikolaj Vasiljevič Gogol (Николай Василевич Гоголь) byl významným ruským dramatikem, prozaikem, básníkem, kritikem a publicistou. Jeho vlastní ukrajinské jméno zní Mykola Vasiljovič Janovskij - Gogol (Микола Васильович Яновський - Гоголь). Pocházel ze šlechtického rodu Gogol - Janovských, postupně však přestal druhé příjmení používat a porušil své jméno.

1.1 Dětství

Nikolaj Vasiljevič se narodil 1. dubna roku 1809 v Soročinci u Poltavy. Jméno Nikolaj dostal na počest krásné ikony zobrazující svatého Nikolaje. Co se týká původu jeho rodu, existuje více verzí. Podle rodinných dokumentů byl rod původem polský, děd Nikolaje psal o příbuzenských vztazích s Ostapem Gogolem- historicky významným ukrajinským vojenským velitelem. Jiné zdroje však toto tvrzení vyvrací a tvrdí, že se jedná o falzifikát, díky kterému měla údajně Gogolova rodina dostat šlechtický titul.

Otec, Nikolaje Vasiljeviče, Vasilij Afansevič se velmi zajímal o umění, sám psal divadelní hry a byl výborným vypravěčem pohádek. I přestože zemřel, když bylo synovi pouhých patnáct let, měl na něho velký vliv. Sám Nikolaj Vasiljevič říkal, že lásku k divadlu, literatuře a umění jako takovému má po otci.

Matka Nikolaje Marie Ivanovna byla provdána již ve svých čtrnácti letech. Manžel byl téměř dvakrát starší než ona a měli spolu celkem dvanáct dětí. Šest chlapců a šest dívek, dospělosti se dožili pouze čtyři z nich, Nikolaj a jeho tři sestry.

Ze svého dětství a rodiště se Nikolaj později inspiroval ve svých knihách, kde popisoval všední životy šlechticů, měšťanstva i rolníků. Často se i v dospělosti obracel na svou matku, která mu svým vyprávěním novinek z maloměsta dávala náměty k tvorbě.

1.2 Studium

V pouhých deseti letech žil Nikolaj bez rodičů v Poltavě, kde ho připravoval místní učitel ke studiu na gymnáziu v Něžině, kam postoupil v květnu 1821. Na gymnáziu nepatřil mezi pilné studenty, nicméně vynikal úžasnou pamětí, díky čemuž se byl schopen připravit na zkoušky během pár dní. Vynikal v ruské literatuře a rýsování a naopak nebyl příliš nadaný ve studiu cizích jazyků.

Bohužel na počátku 19. století nebyl dobrý školský systém. Neexistovaly plány výuky a často informace, které učitelé předávaly svým studentům, byly ovlivněny jejich subjektivními názory. Například Nikolajův profesor literatury upřednostňoval literaturu 18. století, kterou podrobně probíral, naopak neuznával romantismus a další moderní literární směry. Tyto nedostatky řešili gymnazisté, zajímající si o moderní literaturu, samostudiem. Scházeli se po vyučování, četli a diskutovali o moderní poezii Puškina, Žukovského a dalších významných autorech doby. Již během studijních let se stal Alexandr Sergejevič Puškin pro Nikolaje idolem. Mezi svými spolužáky našel hned několik přátel, se kterými byl v kontaktu celý svůj život. Například s Alexandrem Danilevským, Nikolajem Prokopovičem nebo Něstorem Kukolnikem.

S nimi začal Nikolaj Vasiljevič vydávat studentský časopis. V tomto období psal především elegické básně, tragédii, historické povídky a jím velmi oblíbenou satiru. S jeho zájmem o literaturu rostla i láska k divadlu, kde se projevil jeho talent po otci a vynikal neobvyklý smysl pro humor.

Rok 1824 byl velmi těžkým obdobím pro celou rodinu, zemřel otec Nikolaje Vasilij Afanasevič. Nikolaj, jako jediný téměř už dospělý syn, utěšoval svou matku a přemýšlel o budoucnosti a možnostech zabezpečení celé rodiny. I přes veškeré finanční potíže trvala matka na tom, aby Nikolaj pokračoval ve studiu. Považovala svého Nikolaje za geniálního a dala mu v podstatě poslední finance, které rodina měla. Později se Nikolaj vzdal své části dědictví ve prospěch sester, coby vděk za možnost studovat i v tak těžké chvíli. Poslední roky na gymnáziu snil o své budoucnosti. Chtěl být svou literární tvorbou prospěšný společnosti a byl přesvědčen, že je mu to souzeno.

1.3 Petrohrad

V roce 1828 se Nikolaj Vasiljevič přestěhoval do Petrohradu, kde ho vzápětí čekalo kruté zklamání. Rychle zjistil, že jeho skromné finance jsou pro život v Petrohradě nedostačující a zároveň pochopil, že v tak velkém světě nepříjdou úspěchy hned, jak zprvu naivně doufal. Pokusil se dostat na scénu, ale v divadle ho nepřijali. Získal zaměstnání jako státní úředník, což ho nenaplňovalo a postupem času začal svou práci nenávidět. Ze začátku se v Petrohradě zdržoval v blízkosti krajanů z Něžiny, svých přátel z dob studia. Brzy pochopil, že maloměstský život vzbuzuje v petrohradské společnosti zájem a skrze toto

téma se chtěl dostat do povědomí lidí. Jeho první vydané dílo bylo ostře zkritizováno, jednalo se o romantickou báseň *Hans Küchelgarten* (*Ганс Кюхельгартен*, 1828), kterou Nikolaj napsal ještě v Něžině. Kritiku nesl velmi těžce, dokonce se pokusil skoupit všechny výtisky a na měsíc odcestoval do Německa. Své unáhlené jednání obhajoval tím, že mu prý bůh ukázal cestu do cizí země. Ve skutečnosti se však snažil utéci před sebou samotným a před realitou, která byla o tolik jiná než jeho prvotní očekávání.

Kolem roku 1830 získal důležité známé z okruhu spisovatelů, díky tomu se postupně dopracoval až k Puškinovi a Žukovskému. Tato přátelství ovlivnila jeho další osud a literární činnost.

S prvním neúspěchem se sice těžko srovnával, nicméně začal sbírat materiály k tvorbě dalšího díla. Ty se týkaly maloměstského ukrajinského života a většinu mu jich poskytla matka. Posílala mu zápisky o obyčejích, pověstech, způsobech chování, oblékání a také deník jedné místní rodiny. Díky těmto materiálům napsal Nikolaj svou první úspěšnou povídku „*Večer накануне Ivana Kupala*,” (*Вечер накануне Ивана Купала*, 1831) která byla otištěna v „*Otečestvennych zapiskach*,” což byl dobový literární časopis. Po prvních pozitivních kritikách se dočkal Nikolaj i uznání svého idolu Žukovského. S Žukovským si rozuměli od prvního okamžiku, měli obdobné názory na umění, náboženství a našli i společnou zálibu v mystice. Díky protekci Pletněva, přítele Žukovského, dostal Nikolaj Vasiljevič nabídku na práci v institutu, kde začal vést soukromé hodiny. V roce 1834 byl jmenován asistentem na katedře historie na Petrohradské univerzitě. V této době se pohyboval v nejvyšších kruzích osobností ruské umělecké literatury. Díky tomu měl možnost se nadále vzdělávat, učit od kolegů a tím rozvíjet svůj talent.

Setkání se samotným Alexandrem Sergejevičem Puškinem v něm zanechalo neobyčejný dojem a navždy se pro něho stal úctyhodnou osobou. S každým jeho dalším dílem rostla umělecká úroveň a schopnosti spisovatele. Dostal možnost být ve vybraném okruhu nejvýznamnějších osobností Ruska.

1.4 Tvorba

Jeho prvním velkým literárním dílem byla prozaická kniha *Večery na samotě u Dikaňky* (*Вечера на хуторе близ Диканьки*), která byla vydaná v Petrohradě v letech

1831- 1832. Dílo bylo rozděleno na dva svazky. Celkem bylo v knize osm povídek, které zobrazovaly s lehkým humorem a veselostí každodenní život na ukrajinském maloměstě. Toto dílo udělalo dojem na Alexandra Sergejeviče Puškina, což považoval Nikolaj Vasilevič za největší poklonu.

Kolem roku 1832 proběhly události, které měly silný vliv na jeho vnitřní stav mysli a fantazii, což se projevilo i v jeho tvorbě. Poprvé od ukončení studií se vrátil do své rodné vlasti. Cesta vedla přes Moskvu, kde se spřátelil s dalšími významnými osobnostmi, například s Michajlem Pogodinem, Michajlem Maximovičem nebo Sergejem Aksakovičem. Doma nejprve s nostalgií vzpomínal na mládí, uvědomoval si, jaký kus cesty života už ušel od doby, kdy svou vlast opouštěl. Zároveň viděl ty obrovské mentální i sociální rozdíly mezi lidmi zde a okruhem lidí, v kterém byl zvyklý žít. Během svého pobytu na Ukrajině shromažďoval další materiál pro svá nová díla. Ta měla být úplně jiná než Večery na samotě u Dikaňky, ty se mu nyní zdály málo propracované. Chtěl se dostat více do hloubky a zaměřit se na nejmenší detaily. Po návratu do Petrohradu začal usilovně pracovat. Společně s tvůrčí činností přemýšlel o svých životních plánech.

Na konci roku 1833 začal mít Nikolaj Vasiljevič pocit, že je mu předurčena profese učitele. Vysnil si, že bude vést katedru historie na nově otevírané Kyjevské univerzitě. Na tuto pozici však přijali někoho jiného, Nikolaj Vasiljevič se cítil dotčeně a byl zklamán. Díky jeho kontaktům mu bylo, jako útěcha, nabídnuto místo vedoucího katedry historie na Petrohradské univerzitě. Dva roky se Nikolaj snažil vykonávat svou funkci, v roce 1835 však sám uznal, že je to nad jeho síly a odstoupil.

Dalšími sborníky, které napsal, byly *Arabesky* (*Арабески, 1835*) a *Mirgorod* (*Миргород, 1835*), vyšly v Petrohradě v roce 1835. Arabesky obsahují tři známé tzv. *Petrohradské povídky* (*Петербургские повести, 1842*): *Něvská třída* (*Невский проспект, 1835*), *Bláznovy zápisky* (*Записки сумасшедшего, 1835*) a *Podobizna* (*Портрет, 1835*). *Mirgorod* je pokračováním *Večerů na samotě u Dikaňky* a jeho nejznámější povídkou je *Taras Bulba* (*Тарас Бульба, 1835*). V tomto období již patřil Gogol mezi známé osobnosti ruského literárního světa. V roce 1835 vydal literárně - kritickou studii o svém příteli Alexandru Sergejeviči v díle *Několik slov o Puškinovi* (*Несколько слов о Пушкине, 1835*).

V roce 1836 Nikolaj Vasiljevič představil světu svou pětiaktovou satirickou komedii *Revizor* (*Ревизор, 1836*). Podle dochovaných rukopisů spisovatele víme,

že měl v úmyslu napsat toto dílo již v roce 1834, což potvrzuje fakt, že bral svou práci mimořádně vážně. Často svá díla přepracovával a byl sám k sobě velmi kritický. Dokud nebyl s konečným výsledkem spokojený, neukázal svou práci ani svým nejbližším. Pravděpodobně se bál další negativní kritiky.

Námět na Revizora a později i na román *Mrtvé duše* (*Мертвые души*, 1842 - 1846) dal Gogolovi Puškin. Revizor nebyl jeho první dramatickou tvorbou, tím byla hra *Vladimír třetího stupně* (*Владимир третьей степени*, 1836 - 1842). Tuto komedii bohužel nedokončil a zveřejnil z ní pouze několik epizod například: *Úředníkové ráno* (*Утро чиновника*, 1836), *Spor* (*Тяжба*, 1836) a *Scény ze společenského života* (*Сцены из светской жизни*, 1842). Konkrétně epizodu *Úředníkové ráno* publikoval Puškin s Žukovským ve svém literárním časopise „*Sovremennike*,” který vycházel od roku 1836 v Petrohradě.

V létě roku 1836 odjel do zahraničí, kde s přestávkami prožil deset let. Žil v Německu, Švýcarsku, Itálii a Francii. Zpočátku byl nadmíru spokojen se svým rozhodnutím odcestovat. Měl dostatek času na práci a rozjímání. Čím dál tím více přemýšlel nad sebou samotným, kdysi doufal, že je mu předurčeno pomáhat svým talentem společnosti. Jak u Revizora, tak u Mrtvých duší se setkal s pozitivní, ale i negativní kritikou, kterou nesl, jak už bylo řečeno, velmi špatně. Neustále srovnával své knihy s tvorbou svých kolegů a nebyl si sám sebou jistý. To bylo pravděpodobně příčinou toho, že své práce často několikrát přepisoval nebo je nedokončené ničil.

V roce 1837 přebýval zimu v Paříži, kde se seznámil a sblížil s Alexandrou Osipovnou Smirnovovou-Rosset, která byla dvorní dámou ruského dvora. Tam se rovněž dozvěděl o smrti svého blízkého přítele Alexandra Sergejeviče Puškina, což ho velmi zasáhlo.

Na jaře 1837 přesídlil do Říma, který ho okouzлил a v podstatě se stal jeho druhou vlastí. Gogol se nikdy moc nezajímal o evropskou politiku a společnost, zajímala ho spíše kultura, umění a příroda. V Římě navštěvoval umělce, galerie, muzea, ale i pokračoval ve své tvorbě. Z jeho zápisků například víme, že zde rozpracoval tragédii o kozácích. Po několika prepisech, kdy byl neustále nespokojen, jí bohužel zničil.

Během let 1839 a 1840 byl zpátky v Rusku, kde si potřeboval vyřídit některé své osobní záležitosti. Zde svým přátelům přislíbil, že se za rok vrátí s prvním svazkem románu

Mrtvé duše. A skutečně, v srpnu roku 1841 přijel do Petrohradu, publikovat svou knihu. Román musel nejprve projít cenzurou v Moskvě, kde ho chtěli zakázat. Poslali ho proto na další přezkoumání do Petrohradu. Tam byla kniha, díky vlivným známostem Gogola, schválena a mohla být zveřejněna. Mrtvé duše byly vydány v roce 1842 v Moskvě, s drobnými úpravami cenzury.

Poté opět vycestoval do zahraničí, žil ve svém milovaném Římě, ve Frankfurtu, v Paříži nebo v Nice. Většinu času mu byli na blízku jeho staří přátelé Žukovský, Smirnovová- Rosset a Tolstoj. V tuto dobu se u něho začaly projevovat zvláštní psychické stavy. Stále více a více byl nespokojený sám se sebou. Byl přesvědčen, že je vyvolený bohem a že má poselství psát ku prospěchu společnosti. Nicméně se domníval, že se mu nepodařilo využít svůj talent dostatečně a v úplnosti. Propadal depresím. Skrze svou silnou náboženskou víru chtěl svůj talent ještě více povznést. Bohužel se začal zhoršovat nejen psychický, ale i fyzický stav Gogola. Již od dětství neměl pevné zdraví a brzká smrt jeho mladšího bratra Ivana a o pár let později i otce zanechala stopu na jeho duševním rozpoložení. Všemu přispíval ještě fakt, že se mu nedařilo v tvorbě druhého svazku Mrtvých duší, i když se snažil ze všech sil.

V roce 1845 přišla na Gogola velká psychická krize, napsal závěť, spálil druhý díl Mrtvých duší a chtěl nastoupit do kláštera, aby unikl smrti. Tam nakonec nenastoupil, ale přišlo na něj jakési osvícení. Měl pocit, že už pochopil jak pokračovat v románu. Začal pracovat s nadšením a chtěl sloužit bohu prostřednictvím literatury. Během pokračování v tvorbě Mrtvých duší ho napadl námět na další dílo. Chtěl předat společnosti odkaz toho, co považoval za užitečné a důležité. Rozhodl se vydat knihu, v které bylo vše, co si za poslední roky napsal se svými přáteli, jmenovala se *Vybraná místa z korespondence s přáteli (Выбранные места из переписки с друзьями, 1847)*. Vydáním knihy pověřil Pletněva v roce 1847. Většina zveřejněných dopisů byla z let 1845 a 1846, kdy byla Gogolova náboženská nálada na nejvyšším stupni, což se v dopisech silně projevovalo.

Čtyřicátá léta, byla obdobím, kdy se v moderní vzdělané ruské společnosti vytvářely dva směry. Jeden byl pro západní umění a druhý pro čistě slovanské pojetí. Obě zneprátelené strany si dělaly nároky na Gogola jako umělce, on se ale nepřikláněl k žádné z nich. Gogol ve své knize kladl především důraz na duchovní sebezdokonalování. Nutno podotknout že se svým myšlením v posledních letech života silně rozcházel s novými

moderními směry. Uvnitř Gogola vedl boj umělec a duchovní. Musel se opět srovnat s negativním přístupem společnosti, která požadovala literaturu jiného druhu. Podporovali ho pouze nejbližší přátelé Smirnovová a Pletněv. Neúspěch nesl opět velmi těžce. Částečně uznával vlastní chybu, domníval se, že dílo mělo až příliš poučný tón. Zároveň byl přesvědčen, že jeho kvalitu zhoršil fakt, že cenzura zakázala některé ze stěžejních dopisů. Útokům svých bývalých literárních kolegů nerozuměl. Jelikož se sám nepřikláněl ani k jednomu z literárních směrů, přikládal jejich kritiku ješitnosti a závisti.

Od roku 1847 už v jeho dopisech nenacházíme ten dřívější poučný tón, byl více pokorný a tolerantní k lidem kolem sebe. Zároveň se v něm probudil starý sen, poklonit se Svatému hrobu. Na konci roku 1847 odjel do Neapole, odkud se vydal do Palestiny a přes Konstantinopol a Oděsu se vrátil zpět do Ruska. Bohužel pobyt v Jeruzalémě nesplnil jeho očekávání a říkal: *«Ещё никогда не был я так мало доволен состоянием сердца своего, как в Иерусалиме и после Иерусалима».*

Následující roky pobýval často na venkově, ať už ve své vlasti u matky, a nebo u své přítelkyně Smirnovny a jejího muže. Nějaký čas strávil v Oděse a od roku 1851 žil u svého přítele Tosltého na Nikitském bulváru v Moskvě. V této době opět pokračoval v tvorbě druhého dílu románu Mrtvé duše, stále však v jeho nitru probíhal boj mezi Gogolem - umělcem a Gogolem - křesťanem. Jak už bylo jeho zvykem, opět několikrát přepracoval již napsané části díla, vždy podle momentální nálady. Mezitím se jeho zdravotní stav zhoršoval a Gogol měl stále větší strach ze smrti. Strach se ještě zhoršil, když zemřela manželka jeho přítele Chomjakova. Každou noc se modlil, ale neustále slyšel hlasy, které říkaly, že brzy zemře.

Na konci roku 1852 hostil Alexandr Tolstoj církevního představeného Matvěje Konstantinovského, s kterým vedl často Gogol dlouhé a vyčerpávající debaty a besedy. Spisovatel chtěl znát názor svého nového přítele a žádal po něm, aby si přečetl druhý díl Mrtvých duší, ten ale odmítl. Gogol trval na svém a nakonec Konstantinovského přesvědčil. Když mu dílo vrátil, nesouhlasil hned s několika kapitolami a byl pro to, aby je autor okamžitě zničil. Odsouzení Konstantinovského srazilo Gogola na kolena. Odmítl pokračovat v jakékoliv práci a dal veškerou svou tvorbu příteli Tolstému. Žádal jej, aby vše předal moskevskému metropolitu, ten to ale odmítl, protože mu nechtěl ještě přitížit.

1.5 Literární a umělecké pozadí spisovatele

Nikolaj Vasilevič Gogol patřil mezi spisovatele tzv. zlatého věku, což bylo prakticky celé 19. století. V tomto období dostala spisovná ruština svou konečnou podobu. Za počátek zlatého věku se v Rusku považuje příchod prvních romantických básníků Alexandra Seregejeviče Puškina a Vasilije Andrejeviče Žukovského. Tito dva v podstatě udávali směr vývoje ruské poezie až do svých konců. Měli velký vliv na své současníky i následovníky, těmi byli například Michail Jurjevič Lermontov, Jevgenij Abramovič Baratynskij, Nikolaj Alexejevič Někrasov nebo Alexej Konstantinovič Tolstoj. Co se týká prózy a dramatu, nejvýznamnějším představitelem je právě Nikolaj Vasiljevič Gogol. V jeho tvorbě můžeme vidět jak prvky romantismu, tak i kritického realismu. Analyzuje vztahy ve společnosti, sociální konflikty a sleduje člověka jako jednotlivce.

1.6 Úmrtí spisovatele

V únoru 1853 přestal Gogol vycházet z domu, jeho zdravotní stav se zhoršoval. Gogol navíc trval na tom, že bude jako správný křesťan dodržovat Velký půst, čímž se ještě více vyčerpával. Jedné noci vzbudil svého sluhu a přikázal mu, aby přinesl brašnu s jeho díly, kterou svěřil Tolstému. Hodil všechny své poznámky do krbu a spálil je. Druhý den ráno řekl Tolstému, že chtěl spálit jen některé spisy, ale že byl pod vlivem zlého ducha, a proto spálil vše.

18. února ulehł Gogol únavou do postele. Odmítal pomoc doktorů i přátel, stále trval na přísném dodržování půstu a vnitřně se připravoval na smrt. Ta přišla 21. února poté, co spisovatel upadl do bezvědomí.

Na základě iniciativy profesora Moskevské státní univerzity Timofeje Granovského byl pohřeb veřejný. Nehledě na původní přání Gogolových přátel, proběhlo poslední rozloučení v univerzitním Kostele Mučednice Tatjany. Pohřeb proběhl v poledne 24. února na hřbitově Danilova kláštera v Moskvě. Na černém náhrobním kameni byl vztyčen bronzový kříž s nápisem: *«Горьким словом моим посмеюся»*.

V roce 1930 byl klášter uzavřen a postupně zničen. Ostatky z hrobu Gogola byly uschovány a přeneseny na Novoděvičí hřbitov.

V roce 1952 byl na hrobě Gogola změněn nápis na: *«Великому русскому художнику слова Николаю Васильевичу Гоголю от правительства Советского Союза».*

K výročí dvou set let od narození Nikolaje Vasiljeviče Gogola, v roce 2009 dostal hrob původní podobu - černý náhrobní kámen a bronzový kříž.

2. Revizor

Jedná se o pětiaktovou satirickou komedii, kterou se Nikolaj Vasiljevič Gogol v roce 1836 proslavil. Hra je zařazována mezi nejvýznamnější dramata světové literatury. Námět ke hře poskytl Gogolovi Alexandr Sergejevič Puškin, který byl údajně sám jednou považován za tajného státního úředníka. Děj se odehrává v malém provinčním ruském městečku ve 30. letech 19. století, tedy v prvních letech vlády cara Mikuláše I. Ten si byl vědom toho, že díky svému autoritářskému režimu není nijak zvláště oblíbený, a proto pro lepší kontrolu své rozlehlé země zřídil tajnou policii. Tajná policie a úředníci státní správy měli za úkol sledovat, zda se někdo nevyjadřuje špatně o carovi nebo církvi. Kontrolovali také, aby nikde nevznikaly tajné spolky, které by mohly ohrozit vládu cara.

Gogol v Revizorovi nastavil zrcadlo lidem, kteří byli zkažení obdobně jako měšťané ve hře. Do úvodu knihy napsal: *«На зеркало неча пенять, коли рожа крива»*.¹ Hra je nadčasovou kritikou společnosti. Odhaluje poměry ve společnosti, zkaženou morálku, korupci, podezřívavost a lidskou hloupost, tedy vše, co přetrvává ve světě lidí celá století. Car je ve hře popisován jako zcela cizí svému lidu. Žije ve svém vlastním světě daleko v Petrohradu a nemá nejmenší ponětí o tom, jak si žijí lidé v jeho zemi. Jak se chovají jeho úředníci a jaké bezpráví je v ruské společnosti. V knize jsou dobře popsány sociální rozdíly. Gogol se také soustředil na špatnou stránku byrokracie. Všichni bohatí měšťané si uvědomují své nedostatky, nicméně je jeden před druhými neuznají a neustále se něčím obhajují.

2.1 Děj knihy

Děj Revizora se odehrává v malém ruském městečku v krátkém časovém úseku dvaceti čtyř hodin. V hlavní roli vystupuje třiadvacetiletý bezvýznamný úředník z Petrohradu Ivan Alexandrovič Chlestakov, který se vrací domů z cest se svým sluhou Osipem. Již čtrnáct dní bydlí v místním hostinci na dluh, jelikož prohrál v kartách všechny své peníze.

V ten samý den dostane místní hejtman dopis od přítele, v němž ho varuje před možnou inspekcí městečka. Podle všeho už může být revizor na místě. Díky zvědavému

¹ Překlad: „Nevrč, brachu, na zrcadlo, když máš křivou hubu.“

poštmistrovi, který otevírá dopisy, ví o této novince během chvíle celé město. Právem se všichni místní úředníci, včetně hejtmana, bojí. Nikdo z nich nemá čisté svědomí, berou úplatky, okrádají a využívají obyčejné lidi. Mezi ně patří i dva místní statkáři Dobčinskij a Bobčinskij, kteří se celé dny baví roznášením ověřených, ale i neověřených novinek. Právě oni dva pokládají Chlestakova ubytovaného v hostinci za revizora a okamžitě běží zprávu sdělit hejtmanovi.

Hejtman se okamžitě vydá uvítat vzácného hosta. Mezitím doma manželka chystá hostinu a celé město je na nohou, aby skrylo nepořádek a ty nejviditelnější nedostatky. Úředníci se v rychlosti snaží dát do pořádku své povinnosti a se strachem jedou pozdravit revizora. Chlestakov se zrovna rozčiluje v hostinci. Má hlad, hostinský mu odmítá dát další jídlo na dluh a vyhrožuje mu vězením.

Dlouho Chlestakovovi nedokáží, k jakému omylu došlo. Všichni jsou na něj tak přehnaně milí, podlézají mu, přikyvují a jednájí se strachem. Časem zjistí, že ho celé město považuje za váženého revizora z Petrohradu, a že ho nechtějí zavřít do vězení za dluhy v hostinci. Začne zneužívat svého postavení. Úředníci jsou odhodláni pokusit se ho podplatit, aby nereferoval v Petrohradě o nepořádku, který ve městě je. Chlestakov samozřejmě peníze bere a libuje si, jak se mu daří. Hejtman ho ubytuje ve svém domě, přehlídí že mu svádí ženu i dceru a vystrojí pro něj hostinu.

Na hostině pijí, baví se a Chlestakov se vychloubá, jak je bohatý a jaké známosti v Petrohradě má. Lže tak přesvědčivě, že tomu začíná i on sám věřit. Ještě v noci po hostině se pokusí svést dceru hejtmana. Ten okamžitě využije situace a s vidinou nového lepšího života v Petrohradě svou dceru s Chlestakovem zasnoubí. Nebýt sluhy Osipa, kterému se včas podařilo svému pánovi vysvětlit, že takový podvod se v tajnosti dlouho neudrží, byl by čekal dokud by ho neodhalili. Takhle se rozhodne ujet. Hostitelům namluví, že musí pro svolení ke sňatku za svým vlivným strýčkem.

V tuto chvíli už se vidí hejtman, jeho žena i dcera daleko v Petrohradě. Představují si nový život plný bohatství a přepychu. Přichází ale zlom, když příběhne poštministr s otevřeným dopisem. Jedná se o dopis, který napsal Chlestakov před odjezdem svému příteli. V něm barvitě líčí, jací hlupáci ve městečku žijí a k jakému omylu došlo. Na jediném z pánů nezůstane nit suchá. Ti zuří, stydí se jeden před druhým, jak hloupě naletěli a začínají se obviňovat, čím je to chyba. V tom přichází strážník, který hejtmanovi

oznámí, že přijel skutečný revizor.

2.2 Postavy a jejich charakteristika

ДЕЙСТВУЮЩИЕ ЛИЦА

Антон Антонович Сквозник - Дмухановский, городничий

Анна Андреевна - жена его

Марья Антоновна - дочь его

Лука Лукич Хлопов - смотритель училищ

Аммос Федорович Ляпкин –Тяпкин - судья

Артемий Филиппович Земляника - попечитель богоугодных заведений

Иван Кузьмич Шпекин - почтмейстер

Петр Иванович Добчинский

Петр Иванович Бобчинский

Иван Александрович Хлестаков - чиновник из Петербурга

Осип - слуга его

Христиан Иванович Гибнер - уездный лекарь

Федор Андреевич Тютюков

Иван Лазаревич Растаковский

Степан Иванович Коробкин

Степан Ильич Уховертов - частный пристав

Свистунов

Гости и гости, купцы, мещане, просители

ХАРАКТЕРЫ И КОСТЮМЫ

Замечания для господ актеров

«Городничий» - уже постаревший на службе и очень неглупый по-своему человек. Хотя и взяточник, но ведет себя очень солидно; довольно сурьезен; несколько даже резонер; говорит ни громко, ни тихо, ни много, ни мало. Его каждое слово значительно. Черты лица его грубы и жестки, как у всякого, начавшего тяжелую службу с низших чинов. Переход от страха к радости, от низости к высокомерию довольно быстр, как у человека с грубо развитыми склонностями души. Он одет, по обыкновению, в своем мундире с петлицами и в ботфортах со шпорами. Волоса на нем стриженные, с проседью.

Анна Андреевна - жена его, провинциальная кокетка, еще не совсем пожилых лет, воспитанная вполнину на романах и альбомах, вполнину на хлопотах в своей кладовой и девичьей. Очень любопытна и при случае выказывает тщеславие. Берет иногда власть над мужем потому только, что тот не находится что отвечать ей; но власть эта распространяется только на мелочи и состоит в выговорах и насмешках. Она четыре раза переодевается в разные платья в продолжение пьесы.

Хлестаков - молодой человек лет двадцати трех, тоненький, худенький; несколько приглуповат и, как говорят, без царя в голове, - один из тех людей, которых в канцеляриях называют пустейшими. Говорит и действует без всякого соображения. Он не в состоянии остановить постоянного внимания на какой-нибудь мысли. Речь его отрывиста, и слова вылетают из уст его совершенно неожиданно. Чем более исполняющий эту роль покажет чистосердечия и простоты, тем более он выиграет. Одет по моде.

Осип - слуга, таков, как обыкновенно бывают слуги несколько пожилых лет. Говорит сурьезно, смотрит несколько вниз, резонер и любит себе самому читать нравоучения для своего барина. Голос его всегда почти ровен, в разговоре с барином принимает суровое, отрывистое и несколько даже грубое выражение. Он умнее своего барина и потому скорее догадывается, но не любит много говорить и молча плут. Костюм его - серый или синий поношенный сюртук.

Бобчинский и Добчинский - оба низенькие, коротенькие, очень любопытные; чрезвычайно похожи друг на друга; оба с небольшими брюшками; оба говорят скороговоркою и чрезвычайно много помогают жестами и руками. Добчинский немножко выше и сурьезнее Бобчинского, но Бобчинский развязнее и живее Добчинского.

Ляпкин-Тяпкин - судья, человек, прочитавший пять или шесть книг, и потому несколько вольнодумен. Охотник большой на догадки, и потому каждому слову своему дает вес. Представляющий его должен всегда сохранять в лице своем значительную мину. Говорит басом с продолговатой растяжкой, хрипом и сапом как старинные часы, которые прежде шипят, а потом уже бьют.

Земляника - попечитель богоугодных заведений, очень толстый, неповоротливый и неуклюжий человек, но при всем том проныра и плут. Очень услужлив и суетлив.

Почтмейстер - простодушный до наивности человек.

Прочие роли не требуют особых изъяснений. Оригиналы их всегда почти находятся пред глазами.

Господа актеры особенно должны обратить внимание на последнюю сцену. Последнее произнесенное слово должно произвести электрическое потрясение на всех разом, вдруг. Вся группа должна переменить положение в один миг ока. Звук изумления должен вырваться у всех женщин разом, как будто из одной груди. От несоблюдения сих замечаний может исчезнуть весь эффект.»²

² Гоголь Н. В.: Ревизор. Сочинения в двух томах, том II. Москва 1971, с. 7-8.

POSTAVY

Anton Antonovič Meluzin - Vichurovskij, městský hejtman

Anna Andrejevna - jeho žena

Marie Antonovna - jeho dcera

Lukalič Zauchov - školní inspektor

Amos Fjodorovič Práskin - Tláskin, soudce

Artěmij Filipovič Brusinka - špitální rada

Ivan Kuzmič Špekin - poštmistr

Petr Ivanovič Dobčinskij - statkář

Petr Ivanovič Bobčinskij - statkář

Ivan Alexandrovič Chlestakov - úředník z Petrohradu

Osip - jeho sluha

Kristián Ivanovič Krágler - okresní lékař

Fjodor Andrejevič Ťuťukov - emeritní úředník, vážený měšťan

Štěpán Ivanovič Škatulkin - emeritní úředník, vážený měšťan

Ivan Lazarevič - emeritní úředník, vážený měšťan

Tentonockij - emeritní úředník, vážený měšťan

Štěpán Iljič Štěnicyn - policejní komisař

Hosté, kupci, měšťané, prosebníci

CHARAKTERY POSTAV A KOSTÝMY

Poznámky pro pány herce

„**Hejtman** - člověk už v úřadě zestárlý a svým způsobem nikterak hloupý. Ač korupčník, vystupuje velice solidně; dosti důstojný, až trochu kazatel; nemluví nahlas ani tiše, mnoho ani málo. Každé jeho slovo má svou váhu. Rysy obličeje má drsné a tuhé jako každý, kdo začínal nesnadnou kariéru od píky. Přejít od strachu k radosti, od poníženosti k nadutosti je u něho dost rychlý, jako tomu bývá u lidí s hrubě vyvinutými duševními dispozicemi. Oblečen je jako obvykle v uniformě s vyložení na límci a na nohou má vysoké jezdecké boty s ostruhami. Vlasy krátce sestřižené, prošedivělé.

Anna Andrejevna - jeho žena, provinční koketa, ještě ne docela kopuleťá, odchovaná napůl románky a verši do památníku, napůl problémy svého čeledníku a špižírny. Je velmi zvědavá a při různých příležitostech prozrazuje svou marnivost. Ujímá se někdy vlády nad manželem jednoduše proto, že ten neví, co by jí odpověděl; tato vláda se však vztahuje jen na maličkosti a projevuje se peskováním a posměšky. V průběhu hry se čtyřikrát převlékne do různých kostýmů.

Chlestakov - mládenec tříadvacetiletý, slaboučký, hubeňoučký; je trochu přitroublý a - jak se říká - praštěný pavlačí; jeden z těch lidí, o jakých se po kancelářích mluví jako o vrtáčích. Hovoří i jedná bez nejmenšího rozmyslu. Není schopen se trvaleji soustředit na jakoukoliv myšlenku. Jeho řeč je útržkovitá a slova z něho vypadávají naprosto nečekaně. Čím více prostoty a upřímnosti projeví představitel této postavy, tím více získá. Oblečen je podle módy.

Osip - sluha, takový, jací už sluhové obvykle bývají, když přijdou do let. Hovoří důstojně, trochu klopí zrak, rád káře mravy a sám pro sebe čítává svému pánovi levity. Jeho hlas je skoro stále monotónní, když mluví s pánem, nasazuje drsný, úsečný a až obhroublý tón. Je chytřejší než jeho pán, a tak se rychleji dovtípí, ale není milovník dlouhých řečí a zůstává potutelně zticha. Oblečen je do obnošeného šedého nebo modrého kabátce.

Bobčinskij a Dobčinskij - oba maličci, podsadití, velice zvědaví; neobyčejně se podobají jeden druhému: oba mají náběh na břicho, oba repetí a mimořádně často si pomáhají

mimikou a rukama. Dobčinskij je trochu vyšší a důstojnější než Bobčinskij, ten je zase nenucenější a živější než Dobčinskij.

Práskin – Tláskin - soudce, muž, který přečetl pět nebo šest knih, a tedy tak trochu vollnomyšlenkář. Veliký milovník různých fám, proto na každé slovo klade důraz. Jeho představitel musí stále zachovávat důležitý výraz tváře. Mluví basem s protahovanou výslovností, s chropotem a šupotem starých hodin. v nichž to nejdřív hrčí a až pak začnou odbíjet.

Brusinka - špitální rada, velmi tlustý, těžkopádný a neohrabaný, nicméně mazaný šibr. Velmi úslužný a starostlivý.

Poštmistr - člověk prostoduchý až do naivity.

Ostatní role nepotřebují zvláštních vysvětlivek. Jejich originály máme skoro stále na očích.

Pp. herci musí věnovat zvláštní pozornost poslední scéně. Poslední pronesené slovo musí zaúčinkovat jako elektrická rána na všechny a naráz, náhle. Celá skupina musí změnit pózu v jediném okamžiku. Zvuk vyjadřující úžas musí uniknout všem ženám najednou, jakoby z jediného hrdla. Nedodržením těchto pokynů může být celý efekt ztracen.³

³ Gogol N. V.: Revizor. Překlad K. Milota. Praha 1980 s. 6-7.

2.3 Reakce společnosti na knihu

Jako první četl Gogol Revizora svým přátelům a kolegům - bylo to v lednu v roce 1836 na návštěvě u Vasilije Andrejeviče Žukovského. Zde se scházeli nejvýznamnější spisovatelé doby, často si navzájem četli svá nová díla nebo jejich úryvky. Touto cestou měli možnost zjistit názory ostatních ještě předtím, než odnesli svou tvorbu do nakladatelství.

Gogol měl údajně velkolepý přednes, skvěle se uměl vcítit do rolí a při čtení Revizora všechny přátelé ohromil svým hereckým vystoupením. Četl klidně a jednoduše. I když se kolem něho všichni hlasitě smáli, udržel si vážný výraz a nevypadával z role. Záludně se usmíval a měl radost, že jeho komedie plní účel. Tento přednes byl nejméně divadelním představením Revizora, protože byl od samotného autora. Všechny další divadelní představení a filmové adaptace, byly pouhým pokusem pochopit dílo tak, jak Gogol původně zamýšlel.

Premiéra

Z počátku měl Gogol i jeho přátelé velký problém se získáním povolení na představení hry veřejnosti. Žukovský přesvědčoval samotného cara, že není ve hře nic špatného, že se jedná pouze o menší vtípky na účet špatných provinciálních úředníků. Nakonec dostali povolení a 19. dubna proběhla premiéra Revizora na scéně Alexandrijského divadla. Jednalo se o velký večer, kdy se sjela petrohradská smetánka včetně cara Mikuláše I. Ten byl s představením velmi nespokojen, již během něho pochopil hlubší smysl hry. Narážky na povahu ruských úředníků, na jejich podlost, hloupost, chtivost a další negativní vlastnosti se nelíbily v podstatě nikomu z vyšší vrstvy. Po představení car řekl: «Ну и пьеска! Всем досталось, а мне больше всех».

Nicméně je všeobecně známé, že ani sám Gogol nebyl s premiérovým podáním své hry spokojený. Od začátku vystoupení se mračil, nelíbilo se mu podání herců, kteří podle něho přehrávali. Nelíbily se mu ani kostýmy, které nebyly podle jeho představ. Během vystoupení se zlobil jak na některé diváky, kteří ho nepochopili, tak i na sebe samotného za to, že mu ostatní nerozumí. Zdá se, že Gogol byl jediným, který bral první vystoupení jako totální fiasko. Společnost se v podstatě rozdělila na dva tábory. Na jedny, kteří hru obdivovali a na druhé, kteří Gogola odsoudili. Hra nadchla především mladé lidi, studenty

a některé literární kritiky. Naopak se stala terčem útoků vyšší vrstvy. I přes mnoho negativního hodnocení, byl Revizor jak v Petrohradě, tak v Moskvě vyprodán na měsíce dopředu. Mezi lidmi se nemluvilo o ničem jiném a všichni ho chtěli vidět. Jedni se chtěli zasmát na účet vlivných a zkorumpovaných. Ti vlivní a zkorumpovaní chtěli vidět hru, která odsoudila systém, díky kterému jsou bohatí, mají tituly a společenské postavení. Většina z nich nesla tento zdrcující soud velmi těžce a pobuřovali se proti Gogolovi, že mu není nic svaté. Ten brzy zjistil, jak náročné je říkat pravdu do očí třídě, která vládne v jeho zemi. Například jeden z Gogolových přátel Fjodor Ivanovič Tolstoj řekl, že by měli spisovatele odvézt v okovech na Sibiř, protože je nepřitelem Ruska. Takové výroky nesl velmi těžce a není proto divu, že téměř okamžitě po premiéře utekl za hranice. Nenechal se přemluvit ani Žukovským, ani Puškinem, kteří chtěli, aby zůstal na moskevskou premiéru.

2.4 Spojitost se současností

I když je drama staré téměř dvě stě let jeho námět je stále aktuální. Hrdinové hry jsou dnes a denně mezi námi. Podobné povahy, chování, vlastnosti. To vše má naše současná společnost společné s Gogolovým městečkem ležícím kdesi v Rusku. Lidé se zkrátka nezmění a neponaučí.

Důvod je jednoduchý k fungování společnosti jsou potřeba peníze a peníze jsou původcem většiny sporů. Člověk je od přírody tvor chamtivý, sobecký a nikdy nemá dost. Má sklony ke špatnostem jen, aby se on sám měl dobře. Vymyslel proto lži, přetvářku, intriky, korupci, podvody a mnoho dalšího.

Gogol dokázal věrohodně vykreslit tehdejší situaci. V knize děj probíhá v malém městečku, daleko od vládních orgánů a daleko od cara. Což znamenalo jediné - místní orgány v čele s městským hejtmanem vládly tvrdou rukou svým poddaným. Udávali si vlastní podmínky, pro ně výhodné. Kradli, kde se dalo a nikdy neměli dost. I tenkrát, stejně jako dnes, mezi sebou vzájemně spolupracovali a s vidinou zisku se podporovali ve špatnostech.

Lidé, kteří mají peníze, mají zároveň i moc. Mají moc nad druhými. Nad chudými a slabšími, kterých je sice většina, ale stejně nic nezmohou. Nejjednodušší pro ně, je slepě poslouchat a hlavně neodmlouvat. Mocní to ví a zneužívají toho. Naše rasa je zkrátka horší než zvířata. Ta se loví, aby přežila, ale člověk nemá hlad a nejde mu o život a stejně je

schopný jít přes mrtvoly. Naše historie mluví za vše. Všichni víme, co dokáže jeden jediný člověk.

Gogol se nebál říci pravdu, ačkoliv byla o lidech, kteří vládli. O mocných a bohatých, kteří byli všude kolem něho. A i když se děj odehrával ve smyšleném městečku daleko od Petrohradu i Moskvy, Gogol svou hrou nastavil zrcadlo všem těm, jejichž charakter byl pokřiven korupcí a špatnostmi. Mezi diváky byli různé profese a různé sociální vrstvy, ale pobuřovalo to právě ty, do jejichž řad Gogol útočil. Podplacené úředníky, policii, důstojníky a všeobecně šlechtu. Gogol měl situaci o to těžší, že všechna díla musela projít cenzurou.

I když se dnes demokratické státy tváří, že je svoboda slova, je pojem cenzura i v 21. století velmi aktuální. Vlivní a bohatí lidé rozhodují o tom, co se svět dozví a v jakém světle se mu to podá. Opatrně a nenápadně tak ovlivňují masy lidí a jejich myšlení.

3. Martin Frič

3.1 Život a tvorba

Patřil mezi nejúspěšnější režiséry první poloviny dvacátého století a je uznávanou osobností českého filmu za více než sto natočených snímků a přes čtyřicet napsaných scénářů. Během svého života bojoval se svým démonem alkoholem, který se mu nakonec stal osudným.

Narodil se 29. března 1902 v Praze, kde vystudoval umělecko-průmyslovou školu. Nicméně se po ukončení studií začal věnovat naprosto odlišnému oboru, a to divadlu. Od svých šestnácti let vystupoval v divadle Rokoko, v kabaretu Červená sedma a v Revoluční scéně. Díky svému talentu se ve dvaceti letech dostal do světa filmu, kdy navrhl plakát k filmu Dáma s malou nožkou. Nejprve kreslil reklamy, postupně se propracoval k psaní scénářů a hraní menších rolí. Prvním Fričovým filmem se stala v roce 1931 filmová adaptace Haškova románu Dobrý voják Švejk v hlavní roli se Sašou Rašilovem. V současnosti je Fričův Švejk polozapomenut a téměř nevysílán, jedním z důvodů je, že film není kompletně dochován a v 50. letech musel být doplněn mezititulky vysvětlující chybějící části snímku. Mezi nejznámější Fričovy filmy patří snímky v hlavní roli s Vlastou Burianem, pouze mezi roky 1930- 1945 společně natočili devět filmů. Výsledkem byly filmy na velmi vysoké umělecké úrovni, Frič byl podle všeho schopen umírnit pověstnou improvizaci a temperament pana Buriana. V tomto období vznikla rovněž filmová adaptace Gogolova Revizora, která byla natočena v roce 1933. Pan Frič spolupracoval i s dalšími velikými jmény této doby, jako například s Hugo Haasem, známých komikem. V roce 1933 natočil ve spolupráci s panem Voskovcem a Werichem jeden z nejodvážnějších protifašistických filmů své doby Svět patří nám, což jim samozřejmě přineslo nemalé problémy během okupace. Za film Kristián s Oldřichem Novým a Natašou Gollovou získal Zemskou cenu, stejně tak jako za film Škola základ života, který natočil těsně před válkou.

Během válečných let neustále bojoval s nadměrným pitím alkoholu. Po osvobození jako by ztratil veškeré zábrany a začal opět se svou tvorbou. V roce 1949 vstoupil do Komunistické strany. Netajil se svým vřelým vztahem k režimu a Sovětskému svazu. Párkrát ho dokonce navštívil. Zúčastnil se tam několika filmových festivalů, kde byl vždy vřele přijat jak svými kolegy, tak diváky. I přesto dostal po natočení českým národem

oblíbeného snímku *Císařův pekař a Pekařův císař* dvouletý zákaz filmovat. Během svého života byl hned několikrát varován, aby se vyhýbal alkoholu. Od začátku 60. let, především po smrti jeho ženy Suzanne Marwille, upadal stále častěji do depresí, které často řešil právě alkoholem. Toho se vzdal až po té, co mu doktoři diagnostikovali rakovinu jater. Jediná sklenka mohla být jeho smrtí.

Po zrušení zákazu ministra kultury se vrátil na plátno společně s Jiřím Sovákem, Jiřinou Bohdalovou, Vlastimilem Brodským, Milošem Kopeckým a dalšími. Kromě komedií natočil i několik známých pohádek například *Princezna se zlatou hvězdou na čele* a *nebo Dařbuján a Pandrhola*. Za svá díla získal několik ocenění, mezi významnější patří tituly *Zasloužilého umělce* a *Národního umělce*. Jeho nesplněným snem bylo natočit film o smutném osudu obce Lidice.

21. srpna 1968 po překročení hranic vojsky Varšavské smlouvy vypil Martin Frič láhev koňaku, druhý den ho našli v bezvědomí a po pěti dnech v kómatu zemřel. Podle všeho neunesl zradu Sovětského svazu, který obsadil naše území.

4. Česká filmová adaptace Revizora z roku 1933

Film byl natočen pod vedením jednoho z našich nejznámějších prvorepublikových režisérů, Martina Friče. Jednalo se o jeden z prvních filmů natočených v Barrandovských ateliérech, které měly v tu dobu nejmodernější vybavení v celé Evropě. Film trvá 72 minut.

4.1 Herecké obsazení

režie: Martin Frič

scénář: Nikolaj Vasiljevič Gogol

kamera: Jan Stalich

hudba: Jaroslav Beneš

Ivan Alexandrovič Chlestakov, úředník z Petrohradu: Vlastimil Burian

Anton Antonovič Meluzin – Vichurovskij, městský hejtman: Jaroslav Marvan

Anna Andrejevna, žena městského hejtmana: Zdeňka Baldová

Marie Antonovna, dcera městského hejtmana: Truda Grosslichtová

Chlestakovův sluha Josef (v knize Osip): Václav Trégl

Ivan Kuzmič Špekin, poštmistr: Josef Rovenský

Petr Ivanovič Dobčinskij, statkář: Alois Dvorský

Petr Ivanovič Bobčinskij, statkář: Josef Vošalík

Amos Fjodorovič Práskin - Tláskin, soudce: Theodor Pištěk

Lukalič Zauchov, školní dozorce: Václav Menger

Artměj Filipovič Brusinka, správce dobročinných ústavů: František Hlavatý

Štěpán Iljič Štěncyn, policejní komisař: Jan W. Speerger

učitel: Jan Marek

hostinský: František Černý

číšník v hospodě: Ferdinand Jarkovský

voják: Martin Frič

hejtmanův sluha: Josef Gruss

4.2 Pojednání o společných rysech postav a herců

Ivan Alexandrovič Chlestakov - Vlastimil Burian

Vlastimil Burian byl proslulý svou schopností improvizovat, ve které se ho sice M. Frič snažil krotit, nicméně je ve filmu viditelná. Chlestakov se v příběhu sám ocitá v roli někoho jiného tím pádem si myslím, že náznaky improvizace ještě dodávají na věrohodnosti postavy. Panu Burianovi role seděla i proto, že miloval satiru a se svou rolí se plně sžil. Chlestakov byl bezprostřední, spontánní a jednal v afektu, což konkrétně u tohoto herce působilo velmi přirozeně. Pokusy o snobské a vznešené chování v podání pana Buriana byly vtipné a působily, podle záměru Gogola, jako parodie.

Chlestakov by měl být prostý, nicméně vychytralý a to podle mého názoru splňuje pan Burian dokonale. Afektované chování podtrhává častými změnami tónu hlasu, který je místy velmi výrazný, což se na úctyhodného úředníka z Petrohradu hodí. Herec má rovněž velmi výraznou gestikulaci a mimiku. Jeho často až přehnaná gesta opět skvěle zapadají do scén, ukazuje tím své nadřazené postavení a autoritu. Mimika herce působí často velmi komicky. Například, když svádí pohledem hejtmanovu ženu i dceru zároveň a každé oko kouká jiným směrem. Co se týká vzhledu, na kráse přidává panu Burianovi především skvěle padnoucí oblek. Ten má být podle Gogolových poznámek moderní a dobře vypadající.

Anton Antonovič Meluzin - Jaroslav Marvan

Hejtman má podle Gogolových představ působit i přes své hříchy solidně

a důstojně, což se dle mého názoru panu Marvanovi povedlo více než dobře. Stejně tak jako z něho vyzařující přirozená autorita, která mezi obyčejnými lidmi přechází až ve strach. Svými tvrdšími rysy v obličeji působí poměrně přísně. Každé jeho slovo by mělo mít váhu, což věrohodně podal pan Marvan v první scéně, kdy se dozvídá, že přijede revizor. Po přečtení dopisu mluví k ostatním klidně, ale důrazně. Vytýká jim jejich nedostatky s poučným tónem v hlase. I přestože on sám je také vinen a bojí se, obviňuje ostatní.

Na důstojnosti přidává postavě kostým. Hejtman je oblečen do uniformy, vysokých jezdeckých bot a za opaskem nosí meč. Naprosto odlišné chování má postava ke své ženě a dceři, ke kterým se chová s úctou a chvílemi působí, že z nich má trochu strach. To se týká především jeho ženy, s kterou má na veřejnosti harmonický vztah, ale doma má poslední slovo většinou právě ona.

Anna Andrejevna - Zdeňka Baldová

Paní Baldová byla oblíbenou prvorepublikovou herečkou, která se zhostila role ženy hejtmana skvěle. Podle Gogolových poznámek by mělo jít o dobře vypadající ženu ve středních letech, která ráda vyvolává zájem mužů. Měla by být zvědavá, marnivá a občas nepatrně řídit svého muže. To vše se paní Baldové nestrojeným způsobem povedlo. Při koketování s Chlestakovem vypadala roztomile až nevině. Svou roli hrála neuvěřitelně výrazně očima, jen podle mimiky může divák přesně vidět, o co v příběhu momentálně jde. Nemusela by ani mluvit. Nicméně i to by byla škoda, jelikož své emoce a nálady vyjadřovala skvělou intonací hlasu, nevídaného rozsahu.

4.3 Srovnání knihy a filmu

Na začátku filmu je použita obdoba Gogolova citátu: „Nekoukej se do zrcadla, máš křivou hubu.“ Citát je zobrazen na kulatém zrcadle, jehož motiv se ve filmu opakuje víckrát. Martin Frič byl proslulý svou fantazií. Proto například při zjištění, že přijede revizor, zobrazil všechny vyděšené úředníky v odrazu zrcadla. Jejich obličeje pomocí techniky znetvořil, aby tím pokřivil jejich výrazy a tím vystihl Gogolův citát, o kterém jsme již mluvili. Film je točen z různých úhlů pohledu, což dodává na přitažlivosti a nutí si to větší pozornost diváka.

Mezi prvními scénami filmu je pohled na městečko z dálky. Nejedná se o reálné město, ale o maketu. Tato forma zobrazení města byla zvolena pravděpodobně nejen z finančních důvodů, ale i kvůli věrohodnosti. V Československu by se jen stěží hledala starobylá vesnička s pravoslavným kostelem a tradiční ruskou architekturou. Scény, které zabírají městečko zblízka, působí velmi realisticky. Zobrazují domy a trh, na kterém lidé prodávali od látek a pletených košíků, přes zeleninu až po maso.

Kostýmy chudých lidí jsou jednoduché, často špinavé a roztrhané. Úředníci, policisté, hejtman a jeho rodina jsou naopak oblečeni vybraným způsobem. Nikoliv však ve srovnání s Chlestakovem, který je pochopitelně oblečen podle poslední módy, jak je v Petrohradě zvykem. Oděv maloměšťanů působí podle toho jeho zaostale.

Režisér se snažil vystihnout napětí příběhu, které nastane, když se město dozví, že už pravděpodobně přijel revizor. Začne rychlý úklid, během kterého lidé jednají zbrkle, afektovaně a často i nepochopitelně. Například policisté místo toho, aby něco dávali do pořádku, běhají po trhu a rozhazují kolem sebe vše, co jim přijde pod ruce. To způsobí ještě větší chaos, tyto reakce mají pravděpodobně ještě více podtrhnout absurditu dění.

Zmatek doprovází v podstatě celý děj filmu. Nedorozumění, strach a dohady způsobují groteskní situace. Jedna ze zásadních scén probíhá v hostinci, kde je Chlestakov ubytován a hejtman ho jede přivítat. Pan Burian a Marvan podali úctyhodný výkon, zprvu nejde poznat, která z postav se bojí více. Chlestakov se bojí trestu za dluhy v hostinci, hejtman se strachuje o své privilegované místo řídicího města. Brzy se však ukáže, že oba hrají nečestnou hru. Hejtman tedy nabídne Chlestakovovi peníze, co by půjčku pocestnému v nouzi. V tu chvíli se chování úředníka změní, uvědomuje si, že mu již nic nehrozí a rozhodne se vytěžit z dané situace maximum. Pan Burian od této scény až do konce filmu ukazuje své herecké kvality, kdy se chová povýšeně a na úrovni, ale tak, aby působil před divákem směšně. Tak například, když se snaží jít lehkým a vznešeným krokem a zakopne. Ostatní postavy na Chlestakovova pohlížejí jako na Pánaboha a jeho tajnou hru neprokouknou až do konce filmu, tím se z nich před divákem stávají jen zmanipulovaní hlupáci.

Také pan Trégl se role sluhy Josefa (v knize Osipa) zhostil velmi dobře. Josef by měl být podle scénáře chytřejší než jeho pán, což je jeden z důvodů proč se svým pánem mluví často mírně drze. Nicméně se do ničeho nehrne, ale když má možnost přilepšit si, tak

jí patřičně využije. Uvědomuje si, že je jeho pán prostý a často se dostává do problémů, hlavně tím, že si žije nad poměry, proto stojí vždy v ústraní a k pánovi se hlásí až, když má jistotu, že je vše v pořádku. Když se pan Burian nese z hostince jako páv, i pan Trégl má nos nahoru a následuje svého pána s nadějí, že bude lépe.

Postavy Dobčinského a Bobčinského hrají Alois Dvorský a Josef Vošalík. Myslím si, že fyzické požadavky, které jsou ve scénáři, splňují stejně dobře jako své povahové rysy. Mají být malí, podsadití a velice zvědaví. Oba se v knize i ve filmu velmi špatně vyjadřují, je to způsobené především jejich soupeřivostí. Každý se snaží říct novinku dříve než ten druhý, a proto si neustále skáčou do řeči a zakoktávají se. Jejich soutěživost je evidentní v průběhu celého děje, jako příklad když běží se vzkazem od hejtmana pro Annu Andrejevnu. Vzkaz roztrhnou, aby měli každý podíl na předání novinky a utíkají přes chaotické městečko. Bobčinský předběhne Dobčinského a předá hejtmanově ženě druhou část vzkazu, z které se bohužel nic nedozví, dokud nepřiběhne Dobčinský s první částí.

Srovnání knihy a filmu je velmi těžké. Pochopitelně kniha dává čtenáři možnost rozvíjet vlastní představivost a hodně věcí si domyslet. Při čtení Revizora jsem si představovala jinak městečko, které Gogol ve scénáři nijak nespécifikoval. Pravděpodobně to v době tvorby dramatu nepovažoval za důležité, protože každý Rus věděl, jak venkov vypadá. A zároveň tím dal možnost každému režisérovi vytvořit město podle vlastního uvážení. Jinak jsem si představovala i jednotlivé postavy, kterým Gogol přisoudil většinou povahové rysy a zásadní fyzické znaky. Takže například Chlestakovem může být jakýkoliv muž štíhlé a vysoké postavy. Tvář je tím pádem volným polem čtenářovy fantazie. Já si Chlestakova představovala jinak než pan Frič. Ne, že by se mi pan Burian nelíbil, má své kouzlo a šarm. V každém případě jsem ráda, že jsem nejprve četla knihu a až potom viděla film, protože bych jinak přišla o svou vizi celého příběhu a vzezření jednotlivých postav.

5. Světové filmové adaptace Revizora

1933 - Revizor, Československo, režie: Martin Frič

1933 - Město vzhůru nohama, Německo, režie: Gustaf Grungens

1949 - Generální inspektor, USA, režie: Henry Koster

1950 - Revizor, Indie, režie: Dev Anand

1952 - Revizor, Sovětský svaz, režie: Vladimír Petrov

1955 - Revizor, Německo, režie: Ulrich Lauterbach

1956 - Revizor, Egypt, režie: Helmy Rafla

1956 - Revizor, Francie, režie: Marcel Bluwal

1970 - Revizor, Maďarsko, režie: Eva Zsurzs

1973 - Revizor, Švédsko, režie: Ernst Gunther

1974 - Revizor, Mexiko, režie: Alfonso Arau

1977 - Inkognito z Petrohradu, Sovětský svaz, režie Leonij Gajdaj

1981 - Revizor, Francie, režie: Philippe Laik

1984 - Revizor, Maďarsko, režie: Péter Gothár

1996 - Revizor, Rusko, režie: Sergej Gazarov

2005 - Revizor, Česká republika, režie: Viktor Polesný

Závěr

Charakteristickým rysem Gogolova Revizora je jeho nadčasovost, díky které neztrácí svou aktuálnost ani dnes. Vlastnosti a chování lidí se během posledních století nemění a díky tomu je kniha kritikou jak společnosti 19. století, tak té současné moderní.

Cílem mé práce bylo nejen vytvořit kompletní rozbor díla, ale i shromáždit informace o autorově životě. Nikolaj Vasiljevič Gogol byl v podstatě statečným hrdinou své doby. Dokázal napsat nevidanou kritiku vyšší společnosti, kterou vzápětí prostřednictvím divadelních představení dostal do povědomí celého národa. Zároveň byl ale velmi nevyrovnaný a neustále nespokojený sám se sebou. Vnitřně byl přesvědčen, že je vyvolen Bohem, aby pomáhal společnosti svým literárním nadáním. Nicméně se setkával jak s kritikou pozitivní, tak negativní, kterou snášel velmi špatně. Byl v podstatě dalším z řady umělců, který se stal obětí svého vlastního génia. Svá díla často těsně před dokončením ničil, opakovaně je přepisoval nebo opravoval. Trpěl depresemi a ve velmi špatném psychickém stavu i zemřel.

Revizor je drama, které odhaluje nespravedlivost ve společnosti, sociální rozdíly, špatnou stránku byrokracie a carského autoritářského režimu. Jméno N. V. Gogola se po zveřejnění hry stalo nejvyslovovanějším v Rusku. Ze dne na den se stal oslavovaným chudými a nenáviděným bohatými.

Premiéra Revizora se stala velkolepým večerem, kterého se účastnil i car Mikuláš I. Ten byl pochopitelně společně se zbytkem vyšší sociální vrstvy pohoršen troufalostí autora, se kterou kritizoval vládnoucí třídu. Bohužel nebyli v publiku jedinými nespokojenými, byl jím i sám Gogol, kterému se zdálo, že herci přehrávají a neřídí se plně jeho příkazy.

Další část své práce jsem věnovala československé filmové adaptaci Revizora z roku 1933 natočené Martinem Fričem. V této kapitole jsem srovnávala knihu s filmovou verzí. Snažila jsem se zhodnotit, zda se režisérovi podařilo dodržet Gogolovy poznámky, ve kterých charakterizoval povahové rysy a vzhled jednotlivých postav. Dle mého názoru vybral M. Frič velice kvalitní herce, kteří příběhu přidali na jeho věrohodnosti. Hráli bezprostředně a spontánně, což působilo velice přirozeně. Myslím si, že především díky

Vlastovi Burianovi vznikaly po celou dobu filmu vtipné situace působící satiricky, tedy přesně podle záměru Gogola.

V další kapitole jsem ve zkratce převyprávěla život a nepříliš veselý osud režiséra Martina Friče, který patřil mezi naše přední prvorepublikové režiséry. Nejznámějšími Fričovými filmy se staly snímky s Vlastou Burianem. Podle všeho byl Martin Frič jedním z mála lidí, který byl schopný zmírnit Burianovu pověstnou improvizaci a temperament. Režisér bohužel po celý svůj život bojoval s alkoholem, který se mu po invazi vojsk Varšavské smlouvy stal osudným. Údajně psychicky neunesl zradu Sovětského svazu a záměrně se upil.

Резюме

Н. В. Гоголь занимает место среди величайших писателей Золотого века и он сам является важнейшим представителем русской драмы. Драматическая пьеса Ревизор является одним из самых известных произведений писателя. Эта сатирическая комедия была издана в 1836 г. в Санкт-Петербурге. Предполагается, что сюжет был подсказан ему его близким другом А. С. Пушкиным.

Гоголь в пьесе отлично характеризовал социальные различия, межчеловеческие отношения и конфликты. Сразу после премьеры Ревизора он стал известным во всей России, так как он предложил открытую критику самых влиятельных людей страны. Даже самого царя не исключил. Гоголь в своём произведении представляет реальную ситуацию, когда богатые могут всё, а бедные должны служить и молчать.

Действие Ревизора происходит в маленьком русском городе, которым управляет жестокий и жадный городничий. В городе все боятся его и его чиновников, которые являются тоже плохими людьми. Они все крадут и не работают правильно. Дело в том, что они ошиблись и думали, что в город приехал настоящий ревизор. В такой ситуации, чтобы спасти себя, начали давать взятки мнимому ревизору. В пьесе много юмористических ситуаций, в которых чиновники выглядят глупо и смешно. Это причина того, почему общество практически разделилось на две части. Одну, которая любила Гоголя за его отвагу, а вторую, которая удивлялась дерзости писателя. Спектакль вызвал до этого времени невиданные реакции, все хотели его посмотреть, но билетов не хватало. Писателю удалось открыто выразить своё мнение об общественных проблемах, коррупции и несправедливости. В более глубоком смысле - он отважился критиковать самого царя.

Нужно сказать, что важную роль в успехе Гоголя сыграли его контакты. У него были хорошие отношения с ведущими личностями того времени. Сам Александр Сергеевич Пушкин содействовал ему удачам. Он помог Гоголю, когда цензура не разрешила опубликовать его произведение. И таким образом Н. В. Гоголь стал популярным.

Seznam použité literatury – řazeno abecedně

Bočarov, S. G.: Gogol v ruské kritice: Antologija. Moskva 2008.

Fokin, P.: Gogol bez gljanca. Sankt-Peterburg 2008.

Gogol, N. V.: Komedii. Leningrad 1988.

Gogol, N. V.: Revizor. Praha 1980.

Gogol, N. V.: Sočinenija v dvuch tomach, tom II. Moskva 1971.

Gogol, N. V.: Výbor z díla II. Praha 1952.

Mann, J. V.: Gogol i mirovaja literatura. Moskva 1988.

Vinogradov, I. A.: Avtografy, prižiznennyje izdanija, istoriko-literaturnyj i tekstologičeskij komentarij. Moskva 2009.

Višnevskaja, I. L.: Gogol i jego komedii. Moskva 1976.

Vojtolovskaja, L. L.: Komediya N. V. Gogola "Revizor": kommentarij. Leningrad 1971.

Zolotusskij, I. P.: Gogol. Moskva 2005.

Seznam použitých internetových zdrojů – řazeno abecedně

<http://all-biography.ru/alpha/g/gogol-nikolaj-vasilevich-gogol-nikolai-vasilievich>

<http://bibliotekar.ru/pisатели-19-veka/13.htm>

<http://www.biografia.ru/arhiv/povgog.html>

<http://www.csfd.cz/film/3153-revizor/>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Nikolaj_Vasiljevi%C4%8D_Gogol

http://cs.wikipedia.org/wiki/Revizor_%28Fri%C4%8D%29

<http://www.licej.net/lit/gogol/bio>

http://neviditelnypes.lidovky.cz/osobnost-dobrovolna-smrt-reziseru-frice-fpd-/p_kultura.aspx?c=A080825_112804_p_kultura_wag

<http://www.ngogol.ru/bio/>

<http://www.nikolaygogol.org.ru/>

<http://www.osobnosti.cz/martin-fric.php>

<http://www.ote4estvo.ru/pisатели/285-nikolaj-vasilevich-gogol.html>

<http://ruspisатели.ru/pisатели-19-veka-1.html>

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D1%8C,_%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B9_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D0%B7%D0%BE%D1%80_%28%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%8F%29

<http://writerstob.narod.ru/writers/gogol.htm>

<http://zivotopis.osobnosti.cz/jaroslav-marvan.php>

<http://zivotopis.osobnosti.cz/martin-fric.php>

<http://zivotopis.osobnosti.cz/vlasta-burian.php>

<http://zivotopis.osobnosti.cz/zdenka-baldova.php>

Audiovizuální zdroj:

<http://sledujufilmy.cz/film/revizor/4943/>

Obsah

Úvod.....	1
1. N.V.Gogol.....	3
1.1 Dětství.....	3
1.2 Studium.....	3
1.3 Petrohrad.....	4
1.4 Tvorba.....	5
1.5 Literární a umělecké pozadí spisovatele.....	10
1.6 Úmrtí spisovatele.....	10
2. Revizor.....	12
2.1 Děj knihy.....	12
2.2 Postavy a jejich charakteristika.....	14
2.3 Reakce společnosti na knihu.....	20
2.4 Spojitost se současností.....	21
3. Martin Frič.....	23
3.1 Život a tvorba.....	23
4. Česká filmová adaptace Revizora z roku 1933.....	25
4.1 Herecké obsazení.....	25
4.2 Pojednání o společných rysech postav a herců.....	26
4.3 Srovnání knihy a filmu.....	27
5. Světové filmové adaptace Revizora.....	30
Závěr.....	31
Резюме.....	33
Seznam použité literatury.....	34

Obsah.....	36
Dokumentární přílohy.....	38

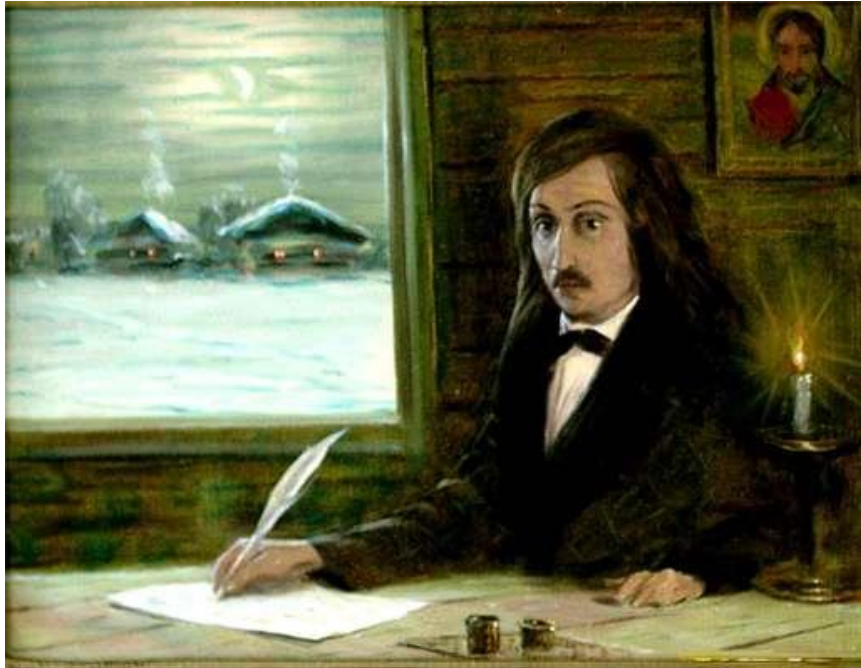
Dokumentární přílohy

Obr. č. 1: Nikolaj Vasiljevič Gogol

Zdroj: <http://www.ngogol.ru/photo/>

Obr. č. 2: N. V. Gogol podle F. I. Sokolova

Zdroj: <http://www.ngogol.ru/photo/>

Obr. č. 3: N. V. Gogol podle A. A. Ivanova

Zdroj: <http://www.ngogol.ru/photo/>

Obr. č. 4: N. V. Gogol čtoucí Revizora svým kolegům

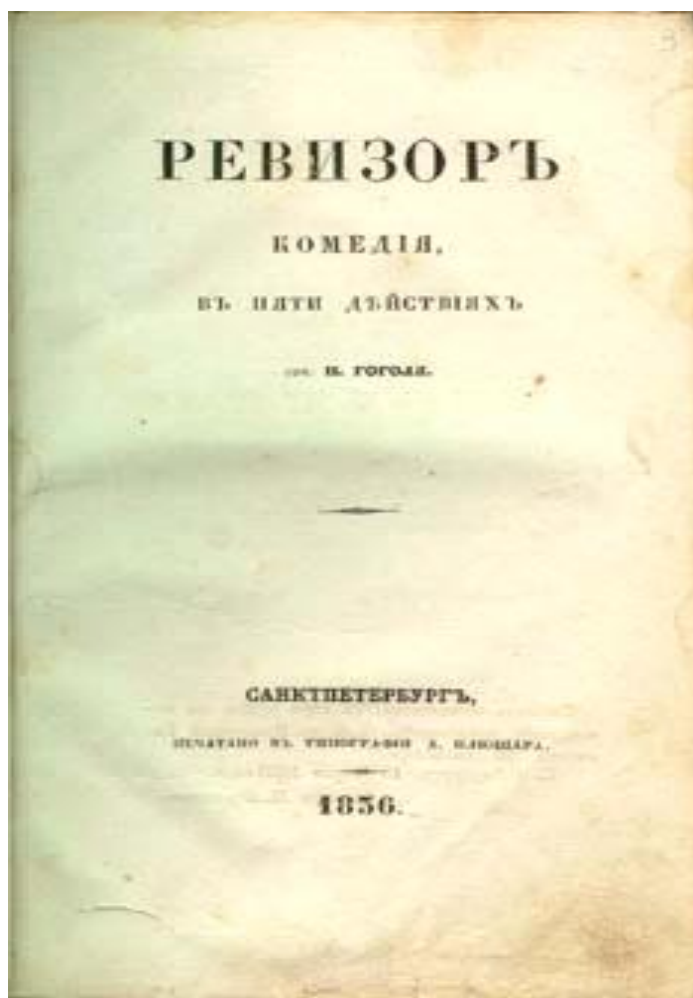
Zdroj: <http://www.segodnya.ua/ukraine/ictorii-ot-olecja-buziny-hohol-poedinok-c-chertom.html>

Obr. č. 5: N. V. Gogol čtoucí Revizora svým kolegům

Zdroj: <http://isr.rs.gov.ru/node/757>

Obr. č. 6: obal knihy, vydání z roku 1856

Zdroj: <http://intoclassics.net/load/2-1-0-1696>

Obr. č. 7: náhrobek věnovaný Sovětským svazem

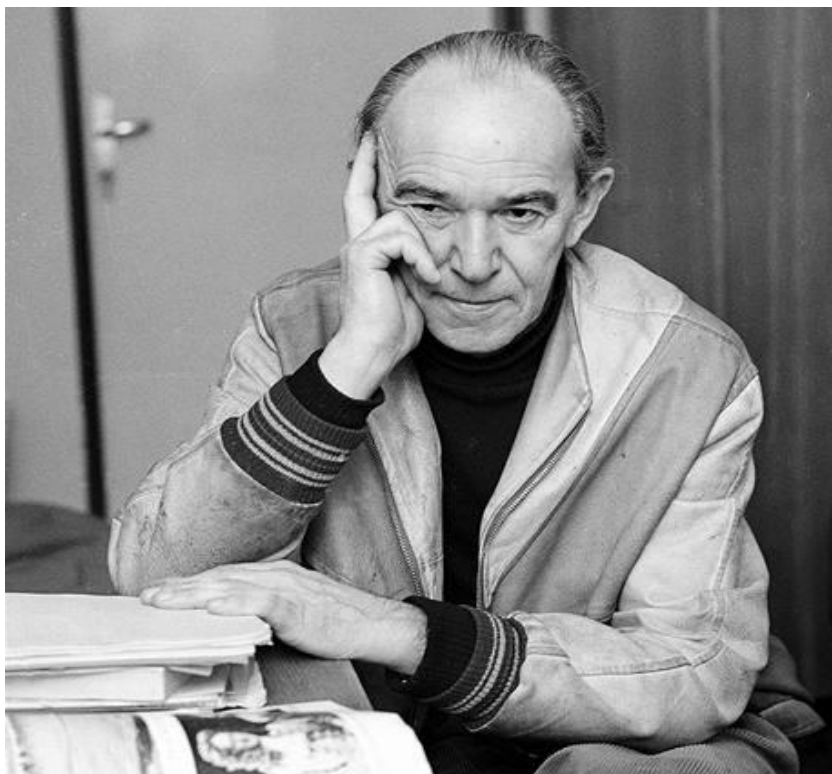
Zdroj: <http://www.m-necropol.ru/gogol.html>

Obr. č. 8: hrob N. V. Gogola v původní podobě (opět od roku 2008)

Zdroj: <http://www.myshared.ru/slide/783422/>

Obr. č. 9: režisér Martin Frič

Zdroj: <http://www.kinobox.cz/osoba/19007-martin-fric>

Obr. č. 10: Vlastimil Burian v roli revizora

Zdroj: <http://www.fdb.cz/film/revizor/fotogalerie/17813>

Obr. č. 11: Jaroslav Marvan v roli hejtmana s revizorem Vlastou Burianem

Zdroj: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/870904-komik-a-jeho-svet/>

Obr. č. 12: Zdeňka Baldová v roli ženy hejtmana

Zdroj: <http://www.filmoveplatno.cz/foto-15-zdenka-baldova>

